

ЕТИЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЮРЧЕНКО Ольга Андріївна,

к.і.н., доцент,

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

yurchenko155@ ukr.net

Анотація: Стаття присвячена висвітленню проблеми етичної поведінки державних службовців. Підкреслюється роль постаті держслужбовця у процесі встановлення відносин держави і громадянина, формуванні міжнародного іміджу України. Формулюються вимоги до етичної поведінки держслужбовців відповідно до нормативно-правових документів, українського законодавства.

Ключові слова: етика, етичні норми, мораль, норма поведінки, державна служба, державний службовець, доброчесність.

У сучасному суспільстві кожній професії притаманна своя моральна складова. Професійна етика державного службовця особливо важлива, тому що вона значною мірою характеризує взаємовідносини держави і громадянина. Етика державного службовця та юридична відповідальність мають бути нерозривними категоріями. Порушення державним службовцем етичних норм та правил відразу має викликати реакцію громадськості, адже державне і громадське життя значною мірою залежать від моральних цінностей, що утвердилися в суспільстві, від моральних відносин держави і громадянина, соціальної справедливості, нетерпимості до моральних відхилень особи і державних інституцій.

Державна служба – це один з важливих видів суспільної діяльності. Її зміст полягає у виконанні завдань і функцій держави відповідно до обсягу компетенції відповідного органу державної влади.

Ефективність діяльності державної служби, її авторитет та роль у суспільстві значною мірою залежить від моральної, етичної поведінки державних службовців.

Державна служба нерозривно пов'язана з мораллю, етикою, моральним складом державного службовця. Всім відомо, що державні службовці значною мірою впливають на життя звичайних громадян. У багатьох випадках вони можуть ухвалювати рішення, які мають суттєве значення для повсякденного життя громадян, а також можуть визнавати, відхиляти чи модифікувати прохання громадян про певні послуги або дозволяти їх.

Отже, етика державного службовця – це система норм поведінки, порядок дій і правил, взаємин і принципів у державно-службових відносинах, що являють собою сукупність найбільш придатних, глибоко усвідомлених і конкретизованих правил, які належать даному суспільству і є нормами загальнолюдської моралі [1]. Законодавчо-нормативне регулювання поведінки державних службовців сформульоване в Законі України «Про державну службу», «Про боротьбу з корупцією», Кодексі правил поведінки державного службовця, Наказі Національного агентства України з питань державної служби «Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» (зі змінами від 13.03.2023) тощо.

Зокрема, останній документ чітко формулює загальні обов'язки держслужбовця, проблему доброчесності, використання службового становища, ресурсів та інформації тощо. Серед основних:

1. Державні службовці під час виконання своїх посадових обов'язків зобов'язані неухильно дотримуватись загальновизнаних етичних норм поведінки, бути доброзичливими та ввічливими, дотримуватись високої культури спілкування, з повагою ставитись до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, об'єднань громадян, інших юридичних осіб.

2. Державні службовці своєю поведінкою повинні зміцнювати авторитет державної служби, посилювати позитивну репутацію державних органів та органів місцевого самоврядування.

Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, у тому числі в поза робочий час, повинні утримуватися від поширення інформації, зокрема розміщення коментарів на вебсайтах і у соціальних мережах, що можуть нашкодити репутації державних органів та органів місцевого самоврядування.

3. Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані у своїй поведінці не допускати:

використання нецензурної лексики, підвищеної інтонації у спілкуванні;

прояву будь-якої з форм дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, а також за мовними або іншими ознаками; дій сексуального характеру.

Керівники державних органів, органів місцевого самоврядування чи їх структурних підрозділів, мають сприяти створенню комфортної психологічної атмосфери в трудовому колективі та не допускати випадків мобінгу (цькування).

Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування повинні запобігати виникненню конфліктів з громадянами, керівниками, колегами та підлеглими.

4. Державні службовці повинні постійно працювати над підвищенням свого культурного рівня, рівня свого професійного розвитку.

5. Державні службовці зобов'язані з повагою ставитися до державних символів України, використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, постійно підвищувати свій рівень володіння державною мовою, не допускати дискримінації державної мови.

б. Державні службовці мають шанувати народні звичаї і національні традиції та ін. [2].

Кожен державний службовець, вступаючи на держслужбу, приймає Присягу (відповідно до Закону України «Про державну службу»). Він урочисто зобов'язується суворо дотримуватися Конституції і законів України. Усі повноваження, функції, права та обов'язки державних службовців повинні бути підпорядковані служінню суспільству, людині та державі. Отже, діяльність державних органів влади та державних службовців має бути в центрі уваги суспільства, якомога повніше врегульована та регламентована для запобігання можливості завдавати шкоди особі, суспільству та державі.

Сприяти добросумному виконанню своїх службових обов'язків з урахуванням етичних норм поведінки призначена і нещодавно прийнята Постанова КМ України «Про підготовку до запровадження умов оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році» від 23.10.2023 р. № 1109. Постанова затверджує каталог типових посад державної служби і критерії віднесення до таких посад; алгоритм проведення класифікації посад державної служби в умовах воєнного стану [3].

Отже, етичні вимоги до державних службовців дуже важливі, тому що вони суттєво впливають на морально-психологічний рівень розвитку суспільства.

Особливо ця проблема загострилася в сучасних умовах, що склалися в Україні з початком російсько-української війни. Етика держслужбовців впливає в цілому на імідж України на міжнародному рівні, на готовність наших зарубіжних партнерів надавати військову та гуманітарну допомогу, підтримувати Україну в її боротьбі проти агресора.

Список літератури

1. Етика державного службовця /Сайт Національного агентства з питань державної служби.URL: <https://nads.gov.ua/>.

2. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Наказ Національного агентства України з питань державної служби № 158 від 05.08.2016 (зі змінами від 13.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>.
3. Постанова КМ України «Про підготовку до запровадження умов оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році» від 23.10.2023 р. № 1109. URL: <https://nads.gov.ua/news/provedennia-klasyfikatsii-posad-v-umovakh-voiennoho-stanu-korysna-informatsiia>